

Stanisław Waltoś

Sprawozdanie z konferencji naukowej „200 lat kodyfikacji napoleońskich”, Kraków, 15–16 października 2004 r.

Palestra 50/1-2(565-566), 200-203

2005

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

liczba adwokatów wzrosła z 20 do 130 000 członków, ale ich status materialny bywa niestety bardzo różny. Ciekawe były wystąpienia adwokatów krajów arabskich, np. Maroka czy Algierii, którzy mówili m.in. o swej trudnej walce o prawa dla kobiet, o zmianę prawa rodzinnego itp., ale także o solidarności adwokatów tego kraju w walce z anomaliami prawnymi dnia codziennego. Przedstawiciel szwedzkiej adwokatury z dumą oświadczył, że ich korporacja licząca 7300 adwokatów nie przyjmie wytycznych Rady Europy dotyczących udziału adwokatów w walce z praniem brudnych pieniędzy.

Pod koniec obrad tego Forum Dziekan Burguburu stwierdził, że dla nas wszystkich problemem najważniejszym jest obrona prawa do absolutnej tajemnicy zawodowej, bez której nie można mówić o niezależnym wykonywaniu zawodu.

Rezolucję w tym duchu zebrani przyjęli przez aklamację.

Późnym wieczorem odbyła się gala w przestrzennych korytarzach Pałacu Sprawiedliwości, odświętnie udekorowanych. Przybyło ok. 1500–2000 gości. Była to okazja do miłych spotkań z zaprzyjaźnionymi działaczami sąsiednich i bardziej odległych krajów, z którymi polska adwokatura utrzymuje dotąd bliższe więzy.

Uroczystości otwarcia Roku Sądowego są dla nas ważne, albowiem obok popisu krasomówczego młodych adwokatów – Dziekan kończący swoją kadencję obszernie omawia swoje osiągnięcia i nierozwiązane problemy zawodowe, z których to doświadczeń można skorzystać. W tym czasie organizowane są zawsze interesujące kolokwia, które pozwalają na porównawcze refleksje. Trzeba dodać, że paryska izba jest bardzo prężna, ma długoletnią tradycję (to spotkanie było 170.), dysponuje wieloma działaczami, którzy nie szczędzą wysiłku i czasu w pracach społecznych na rzecz środowiska, a także dla społeczności francuskiej. Świeżo podjęta akcja upowszechniania prawa w radiu i telewizji jest tego najlepszym przykładem.

Trudno nie stwierdzić, że takie spotkania integrują środowiska adwokackie Nowej Europy, w której i polska adwokatura będzie współdziałała w rodzeniu się europejskiej przestrzeni prawnej i sądowniczej.

Marian Anczyk

Sprawozdanie z konferencji naukowej 200 lat kodyfikacji napoleońskich Kraków, 15–16 października 2004 r.

Z okazji dwusetnej rocznicy uchwalenia *Code civil* – Kodeksu Napoleona – Komitet Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk oraz Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego zorganizowały w dniach 15–16 października 2004 r. w Krakowie konferencję naukową *200 lat kodyfikacji napoleońskich*. Obrady toczyły się w Auli Collegium Novum UJ, zaś spotkania nieformalne (lunch, kolacja) w Pałacu Larischa (Wydział Prawa i Administracji UJ) oraz Collegium Maius UJ.

Konferencji towarzyszyła przygotowana przez Konsulat Generalny Francji w Krakowie oraz Instytut Francuski wystawa, poświęcona Kodeksowi Napoleona, eksponowana w hallu Collegium Novum UJ, a następnie w Pałacu Larischa (Wydział Prawa i Administracji UJ).

Zgodnie z zamierzeniem głównego organizatora, prof. dr. hab. Stanisława Waltosia, rocznica uchwalenia Kodeksu Cywilnego Francuzów stanowić miała punkt wyjścia do głębszej refleksji nad znaczeniem i aktualnością idei zawartych w kodeksach doby napoleońskiej: *Code civil*, *Code de commerce*, *Code de procédure*, *Code penal*, *Code d'instruction criminelle*, a także innych ważnych ustawach reorganizujących urząd sędziowski powszechnego, adwokatury, notariatu, obowiązujących długo także na ziemiach polskich. Zamiar ten został zrealizowany zarówno w referatach wygłoszonych podczas konferencji, jak też podczas ożywionych dyskusji towarzyszących obradom.

W konferencji wzięło udział 90 zarejestrowanych uczestników oraz ok. 60 zaproszonych gości. Znaleźli się wśród nich m.in. Rzecznik Praw Obywatelskich prof. dr. hab. Andrzej Zoll, wiceminister sprawiedliwości Tadeusz Wołek, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego prof. dr. hab. Lech Gardocki, Prezes Izby Cywilnej Sądu Najwyższego prof. dr. hab. Tadeusz Ereciński, Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie Włodzimierz Baran, Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej Stanisław Rymar, Prezes Rady Izby Notarialnej w Krakowie Maria Zarzycka, Konsul Generalny Francji w Krakowie Michel Raineri, Attaché ds. Policji Ambasady Francji w Warszawie Nathalie Auvran. Licznie reprezentowani byli pracownicy naukowcy oraz studenci Wydziału Prawa i Administracji UJ, a także współpracownicy Instytutu Francuskiego w Krakowie.

Obrady otworzyli rektor UJ prof. dr. hab. Franciszek Ziejka oraz Przewodniczący Komitetu Nauk Prawnych PAN prof. dr. hab. Stanisław Waltoś, zaś Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie odczytał adresowany do uczestników obrad list Ministra Sprawiedliwości RP, Andrzeja Kalwasa.

Każdego dnia konferencji odbywały się 2 sesje naukowe (łącznie 4), podczas których wygłoszono 14 referatów. Podczas pierwszej sesji w dniu 15 października 2004 r. (przewodniczący: prof. dr. hab. Waław Uruszczak, UJ) wygłoszone zostały następujące referaty:

1. Prof. dr. hab. Jan Baszkiewicz (UJ, PAN): *O powołaniu czasów Rewolucji i Napoleona do kodyfikacji*;
2. Prof. dr. hab. Pierre Catala (Paryż): *Le modèle de la codification napoléonienne et les temps moderne*;
3. Prof. dr. hab. Katarzyna Sójka-Zielińska: *Idee kodyfikacji napoleońskich*;
4. Prof. dr. hab. Witold Wołodkiewicz: *Wpływy prawa rzymskiego w kodyfikacjach napoleońskich*.

Wystąpienie prof. P. Catali tłumaczył podczas obrad na język polski prof. W. Uruszczak.

Podczas sesji popołudniowej 15 października 2004 r. (przewodniczący prof. dr. hab. Maksymilian Pazdan, UŚ) referaty wygłoszili:

1. Prof. dr. hab. Stanisław Grodziski (UJ): *Wpływ Code civil oraz innych kodyfikacji napoleońskich na ziemiach polskich (cz. I)*;
2. Dr. hab. Dorota Malec (UJ): *Wpływy Code civil oraz innych kodyfikacji napoleońskich na ziemiach polskich (cz. II)*;
3. Dr. hab. Danuta Janicka (prof. UMK): *Niektóre problemy stosowania francuskiego prawa zobowiązań w praktyce orzeczniczej Sądu Najwyższego (1918–1939)*;
4. Prof. dr. hab. Andrzej Całus (SGH): *Losy francuskiego kodeksu handlowego*.

W dyskusji wspólnej dla obu sesji zabrali głos kolejno: prof. dr. hab. Ewa Łętowska (PAN), prof. dr. hab. Danuta Janicka (UMK), prof. dr. hab. Janusz Szwaja (UJ), dr. hab. Dorota Malec (UJ), prof. dr. hab. Józef Ciągwa (URz), dr. Zdzisław Zarzycki (UJ), prof. dr. hab. Jolanta Jabłońska-Bonca (Szkola im. L. Koźmińskiego), prof. dr. hab. Maria Dragun-Gertner (UMK), prof.

dr hab. Andrzej Całus (SGH), dr Piotr Fiedorczyk (UwB), prof. dr hab. Jerzy Malec (UJ) oraz dr Wojciech Organiściak (UŚ).

Pierwszej sesji w dniu 16 października 2004 r. przewodniczyła prof. dr hab. Ewa Łętowska (PAN, były Rzecznik Praw Obywatelskich). Wygłoszono kolejno referaty:

1. Prof. dr hab. Biruta Lewaszekiewicz-Petrykowska (UŁ, sędzia TK): *Współczesne prawo cywilne w Code civil Napoleona jako dziedzictwo wielowiekowej kultury prawnej*;

2. Prof. dr hab. Tadeusz Ereciński (UW, Prezes Izby Cywilnej SN): *Znaczenie Code de procédure dla rozwoju procesu cywilnego w Polsce*.

W przerwie obrad uczestnicy zwiedzili Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Collegium Maius.

Kolejnej sesji w dniu 16 października przewodniczył prof. dr hab. Andrzej Zoll (UJ, Rzecznik Praw Obywatelskich). Referaty wygłosili:

1. Prof. dr hab. L. Gardocki (UW, Pierwszy Prezes SN): *Współczesne prawo karne w aspekcie dziedzictwa napoleońskiego Code pénal (1810)*;

2. Prof. dr hab. Stanisław Waltoś (UJ, Przewodniczący Komitetu Nauk Prawnych PAN): *Napoleoński model procesu karnego a współczesny proces karny w Polsce*.

Podczas ożywionej dyskusji głos zabrali kolejno: prof. dr hab. Ewa Łętowska (PAN), prof. dr hab. Biruta Lewaszekiewicz-Petrykowska (UŁ, TK), prof. dr hab. Stanisław Waltoś (UJ), prof. dr hab. Lech Gardocki (UW, SN), prof. dr hab. Tadeusz Ereciński (UW, SN), prof. dr hab. Pierre Catala (tłumaczenie: prof. W. Uruszczak), prof. dr hab. Stanisław Płaza (UJ), dr hab. Włodzimierz Wróbel (UJ), prof. dr hab. Andrzej Całus (SGH), prof. dr hab. Tomasz Sobolewski (URz), mec. Katarzyna Wisłocka-Sieprawska (adwokat w Krakowie), prof. dr hab. Waław Uruszczak (UJ).

Podsumowania konferencji i zamknięcia jej obrad dokonał prof. dr hab. Stanisław Waltoś.

Zorganizowanie konferencji *200 lat kodyfikacji napoleońskich* było możliwe dzięki pomocy merytorycznej i finansowej wielu instytucji, m.in.:

– Konsulatu Generalnego Francji oraz Instytutu Francuskiego w Krakowie (wystawa *Code civil*, pokrycie kosztów udziału w konferencji prof. Pierre'a Catali z Paryża),

– Wydziału I Nauk Społecznych Polskiej Akademii Nauk (dofinansowanie 10 000 zł),

– Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego (dofinansowanie 8000 zł),

– Naczelnej Rady Adwokackiej (dofinansowanie 8000 zł),

– Ministerstwa Sprawiedliwości (dofinansowanie 5000 zł),

– krakowskich kancelarii prawniczych (dofinansowanie 5000 zł).

Francuskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych, za pośrednictwem Instytutu Francuskiego w Krakowie, przekazało dla uczestników konferencji 100 egzemplarzy pracy Jacquesa Bouineau i Jérôme Roux *200 ans de Code civil*.

Środki uzyskane od sponsorów przeznaczone zostały na obsługę kancelaryjną konferencji, materiały biurowe, korespondencję, druk zaproszeń i materiałów promocyjnych, tłumaczenia, materiały i teczki konferencyjne, wynajem sal i ich obsługę techniczną, przerwy kawowe, obiady i kolacje dla uczestników, koszty noclegu referentów. Kwota pozostała po rozliczeniu wszystkich kosztów przeznaczona została na dofinansowanie druku materiałów konferencji.

Pełne materiały konferencji *200 lat kodyfikacji napoleońskich* – referaty oraz dyskusja opublikowane zostaną w najbliższym zeszycie „Czasopisma Prawno-Historycznego” (z. 1/2005).

Biuro Organizacyjne konferencji prowadziła Katedra Historii Prawa Polskiego UJ, której pracownicy z udziałem studentów z Towarzystwa Biblioteki Słuchaczy Prawa UJ przygotowali konferencję od strony technicznej.

Stanisław Waltoś

Drugi Światowy Kongres poświęcony karze śmierci oraz zagadnieniom z zakresu międzynarodowego prawa karnego, Montreal, Kanada, 6–9 października 2004 r.

Kwestia dopuszczalności kary śmierci nie przestaje budzić emocji. W mediach wyraźnie słychać głosy postulujące ponowne wprowadzenie jej do naszego systemu prawnego, choć nie brak także wypowiedzi osób uważających takie pomysły za chybione, a ponadto niemożliwe do zrealizowania z uwagi na przyjęte przez Polskę zobowiązania międzynarodowe. Podobne dyskusje toczą się także w innych krajach, są one bardzo intensywne zwłaszcza tam, gdzie kara śmierci jest nadal stosowana – w tych krajach aktywni są zwłaszcza przeciwnicy kary śmierci. Nie brak także inicjatyw międzynarodowych, zmierzających do powszechnego zniesienia lub ograniczenia stosowania tej kary.

W 2001 r. w Starsburgu we Francji odbył się Pierwszy Światowy Kongres poświęcony kwestii kary śmierci. Po trzech latach od tego wydarzenia w dniach 6–9 października 2004 r. PRI (Penal Reform International) oraz ECPM (the End to Capital Punishment Movement) przy wsparciu Parlamentu Europejskiego, Amerykańskiego Krajowego Stowarzyszenia Adwokatów Karnistów oraz licznych rządów i organizacji międzynarodowych zorganizowały Drugi Światowy Kongres w Montrealu, w Kanadzie. Kongres był także okazją do omówienia szeregu kwestii z zakresu międzynarodowego prawa karnego, w tym zwłaszcza zastanowienia się, na jakich zasadach powinien funkcjonować stały Międzynarodowy Trybunał Karny (ICC), który w najbliższym czasie rozpocznie oficjalnie swoją działalność. Przedstawiciele Naczelnej Rady Adwokackiej otrzymali zaproszenie do udziału w tym wydarzeniu. Polską adwokatówkę reprezentowali na konferencji adw. Wojciech Hermeliński, Wiceprezes Naczelnej Rady Adwokackiej oraz adw. dr Eligiusz Jerzy Krześniak.

Kongres rozpoczął się sesją plenarną z udziałem polityków oraz dyplomatów, reprezentujących rządy państw najaktywniej wspierających idee Kongresu, tj. Belgii, Kanady, Niemiec, Holandii, Francji, Włoch oraz Szwajcarii. Wykład wygłosiła również pani Mary Robinson, Wysoki Komisarz ONZ ds. Uchodźców, była prezydent Irlandii.

Drugi dzień Kongresu zdominowały dyskusje panelowe. Uczestniczyliśmy, między innymi, w panelu zatytułowanym „System kar a dyskryminacja w majestacie prawa”. Dyskusja rozpoczęła się od mocnego akcentu, ponieważ prowadzący panel, przedstawiając się, powiedział, iż występuje jako adwokat, a jednocześnie ofiara dyskryminacji, dokonanej przez organy państwa i wymiaru sprawiedliwości. Podał następnie swoje nazwisko – dobrze rozpoznawalne, także w naszej części Europy – Rosenberg... Okazało się, iż panel prowadzi syn małżeństwa Juliusa i Ethel Rosenbergów, skazanych po drugiej wojnie światowej na karę śmierci w USA pod zarzutem szpiegostwa na rzecz Związku Radzieckiego. Miał on wów-